

(Продовження. Початок у № 47
"Львівського залізничника"
від 27 листопада 2009 року)

"Діло", 3-го липня 1897 року

Нещасна пригода на залізниці під Коломиєю стала на довгий час предметом обговорення громадськості і займала увагу широких кіл у цілій Європі. Описи катастрофи подає, крім інших, і залізнична преса, розповідаючи подробиці. На місці катастрофи роботи ведуться вдень і вночі, щоб якось якнайскоріше витягнути локомотив і решту возів (вагонів). Ще паляча не витягнули, тому що він притиснений машиною. З Перемишля приїхали вчора 150 піонерів (робітників). Нині приїде ще 50 чоловік, вони будуть тимчасовий міст для повного відновлення руху поїздів (тобто наскрізного руху).

Писали й про інші подробиці цієї трагедії. Цейлерова, молода 19-літня жінка, відзначається красою та освітою. Страшну хвилину пережитої ночі оповідає вона так: "У возі другої класи їхало нас троє – я, мій чоловік і вдова по полковнику Орлеанському (вона їхала з Чернівців до Станіславова). Через деякий час я замітила, що стіни воза похилиються. Поки я могла щось придумати, погасло світло, і в темноті вже почула, що у возі є вода. Муж, уздрівши повинь, сказав: "Не бійся, Бог з тобою!" Узнявши мене за талію, випхнув крізь вікно, котре не знаю хто і коли відчинив. Потому зробив то саме з панєю Орлеанською. Більше я не бачила свого мужа. Я опинилась в брудній воді і почала потопати. Нараз хтось хватнув мене за руку і раптом висунув на якусь залізо чи найближчий дах воза. Однак в тій хвилині вода мене знову кинула у безодню. Я вмію добре плавати, також добуватись наверх, а кусні заліза, дощок, бляхи били мене, калічачи і рвучи на мені одіж. Хвилями я тратила непритомність, сили опускали мене, і я ниряла в глибину брудної, повної намулу, шаліючої води. Тоді одно малосся на гадці (на думці), що маю родичів і дорогого мені мужа, і знову рвалася я наверх. Ноги обтиралися об якісь трави, котрі обмотували мене і тягнули у воду. Як довго се тривало, не знаю, тож обернулася навзрив і веслувала слабо руками, плила я повільно. Грім бив, за ним струя дощу обливала мене так сильно, що я боялась кожної хвилини залитися водою. Нарешті я почула під собою тверду дошку, чіпляюся її і пливу знов, аж поки вода викинула мене на луку чи на лан збожа. Я знеможена сіла і при світлі блискавки, що освітила цілий виднокруг, побачила далеко селянську хату. Остатками сил бігла я туди, що крок падала, калічилась. На мій голос вийшли з хати чоловік і жінка, вони завели мене в теплу хату, переодягнули в згрібну сорочку і полотнянку, напоїли теплим молоком і дали знати до князя Пузини".

Мертве тіло д-ра Цейлера знайдено аж під Коломиєю тільки на третій день після катастрофи, і, як кажуть, ограбованого, хтось стягнув з його руки перстень і забрав усе, що мав по кишеням. В цій справі розпочато слідство, але чи вдасться вислідити того злочинця, котрий серед такого нещастя і загального болю зважився на таке погане діло?

"Діло", 5-го липня 1897 року

Нещастя на залізниці під Коломиєю. Дирекція державних залізниць в Станіславові розіслала редакціям польських часописів комунікат, в котрому жалується на тендеційне в декотрих часописах представлення цієї катастрофи і сполучених з нею наслідків на випадкове або навмисне перекирення фактів щодо поганого стану зруйнованого мосту, а також щодо нездорядності (погано організованої) акції ратункової і так далі. Цісарсько-королівська Дирекція державних залізниць доводить до відома таке повідомлення: як і кожда залізниця, приватна стоїть (перебуває) під контролем не лише спеціальних, але також політичних та судових властей. І що вона з великим нетерпінням дочікується результату висновків, які

зробить комісія з тим спокоем докладних доходжень (без змін з попереднього джерела), який дає почуття, що вона по совісті виконала свій обов'язок. Тепер ведеться слідство адміністраційне і політично-судове. Коли в дотеперішних повідомленнях Дирекції було зізнання, то се могли постати при надмірних дописах, які надходили у дві сторони не лише монархії, але і всієї Європи, а також і то, що Дирекція могла подавати лише вісті найдорадніші і провірені до сеї хвилині (комунікат подається від 2-го липня). Незважаючи на те, що викопали рів і поглибили русло потоку Козачівки, і понизився рівень води на 4 метри, а глибина прірви нараховує 4-7 метрів, все ж таки тіло паляча (кочегара) Крейчера досі не можна було добути. До двох днів можна надіятись цілковитого опущення зборника води, а після чого

залізниця знаходиться правний згогд, що стало се з вини підприємства або осіб, котрими воно послуговує до виконання руху, і це підприємство є зобов'язане на основі відповідного закону відшкодувати фінансову винагороду за здоров'я чи життя. А вольне (звільнене) від цього може воно бути тільки тоді, коли докаже, що нещастя наступило внаслідок непередбаченого випадку (VIS MAJOR з лат. – вищої небесної сили) або з вини третіх осіб, за котрих залізниця не відповідає. Дирекція залізниць у Станіславові, щоби не платити відшкодоване родинам погиблих і тим, котрі були покалічені, визвала через прокуратуру скарбу Коломийський суд, щоби він заіхав на місце і тут склав згаданий акт. За це суд затребував оплату в розмірах 100 золотих ринських, ці кошти вже телеграфічно вислано.

то 55-ть. Якщо погода буде сприятливою, то ще до неділі 11-го липня рух без всякого обмеження буде знов відкритий. Судова комісія при участі професорів Львівської політехніки Скибинського та Ріхтера є вже на місці катастрофи".

Ця комісія для проведення доказу на вічну пам'ятку орекла (прийшла до такого висновку), що причиною катастрофи під Коломиєю були "VIS MAJOR", тобто вищі сили.

"Діло", 8-го липня 1897 року

В справі катастрофи на залізниці під Коломиєю надходять такі нові вісті. В понеділок заїхала на місце катастрофи урядова комісія, щоби списати акт на вічну пам'ятку. Згадана комісія завершила свою роботу, однак до остаточного висновку не змогла дійти, бо обидва покликані знатоки приходять до різного висновку. Професор Скибинський приписує це нещастя силам елементарним (стихійному лиху), тобто він допускає тут "VIS MAJOR". А знов професор Ріхтер обстоює на тому, що конструкція мосту була хиблена, фундаменти недостатньо виконані і замала ширина простору для потоку Козачівки в час його найбільшого рівня, тому цей малий простір не мав можливості пропустити великої води, через що підняв рівень потоку. В цій справі покликаний буде суддя Річнийий і, очевидно, інженер Маслянка зі Львова. На місці катастрофи піоніри займаються зменшенням рівня води і помагають при будівництві мосту. На місці зруйнованого мосту утворився прорив шириною 15, довжиною 12 і глибиною 3 метри. Через що не можна зробити спаду води, тому що він мусів би бути дуже довгий. І ця робота заняла би забагато часу. Тому для зменшення кількості води і осушення місцевості завезено великі помпи (насоси).

Про катастрофу під Коломиєю наша редакція отримала сьогодні від Львівської Дирекції залізниць лист, у якому Дирекція державних залізниць в Станіславові коментує стан робіт на місці катастрофи від 7-го липня вечером. Згаданий потік 6-го липня піднявся на півметра. З робіт по його зверненню (переміщенню його русла) в бік виконано на 80%, а з поглиблення на 70%. Будівництво тимчасового мосту виконано на 70%, а при відновленні залізничного насипу на 60%. Парові помпи разом з локомотивом встановлено, розпочалося нині вечером помпуння (викачування води). Вже випомповано понад 25 тисяч кубічних метрів води. Повністю буде відкрито рух в понеділок рано 12-го липня. Вечером в присутності державного радника директора Фестембурга, старости з Коломиї та уряду, надзираючого ці роботи, законстатовано, що тіло паляча (кочегара) Крейчера знаходиться під котлом локомотива, коло двох метрів над рівнем води затиснене локомотивом, а заодно металеву конструкцією заваленого мосту. Робляться всякі заходи, щоби видобути його при застосованні приписів санітарних і уникнути пошкодження тіла. Але це з причин положення на нього великого тягару ставить величезні труднощі.

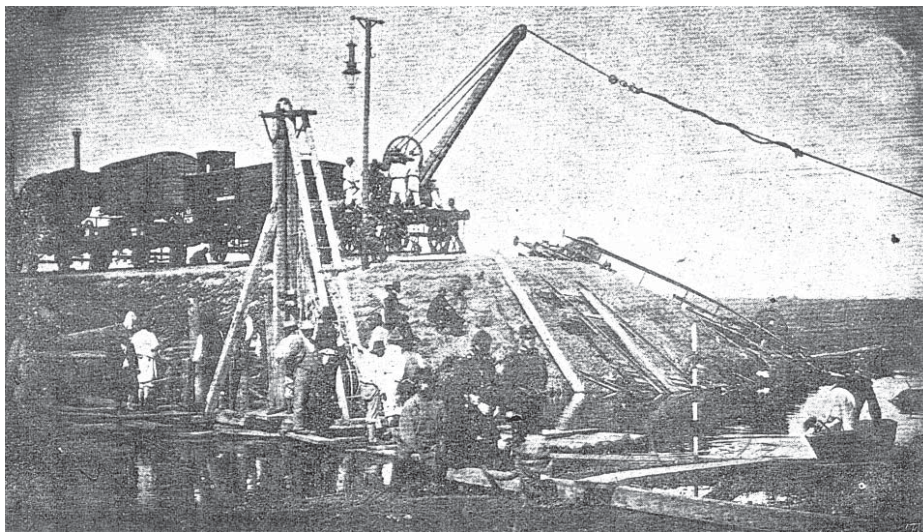
"Діло", 10-го липня 1897 року

В справі залізничної катастрофи під Коломиєю редакція отримала такий комунікат: "Дирекція державних залізниць в Станіславові повідомляє, що після закінчення земельних робіт на потоці Козачівка при помочі парових помп, незважаючи на нові зливи, вдалося зменшити рівень води і підняти локомотив, а також видобути тралер (металеву конструкцію) залізничного мосту. В цей час вдалося з великими труднощами видобути тіло останньої жертви цієї катастрофи – паляча (кочегара) Крейчера, котре вже зложено в приготовлену домовину. Його перевезено до Станіславова і поховано при великій здвигу людей, які були поінформовані про цю подію. Тимчасовий залізничний міст буде нині вечером готовий. Завтра, а найпізніше в понеділок 12-го липня, повністю буде відновлено рух".

Підготував Роман ЗАГОРОДНИЙ,
історик, м. Тернопіль

"ВЕЛИКА ВОДА" – ВЕЛИКА БІДА

Хроніка повеней у Східній Галичині, Буковині та Закарпатті наприкінці XIX – на початку XX століття

можна буде побачити, чи тіло нещасної жертви знаходиться під машиною, чи, може, прикрите нанесеною землею та камінням зірваного мосту. Тіло невідомої жінки зі Станіславова, яка, очевидно, згинула, не знайдено, але не маю сумніву, що такої жінки цілком не було, число жертв вже нараховує дев'ять осіб.

Про проведенні роботи на місці нещастя маємо такі вісті. В середу, тобто 30-го червня, спустився в глибину прірви якийсь охотник, але відразу дав знак троганням линви (троса), щоби витягнути його. Оповідав, що попав на тіло якогось покійника і тягнув його за ноги, але несподівано щось вдарило його у голову, і він пустив ногу утопленника. Другий раз вже не хотів опускати на дно прірви. Вчора впала вода до 2,5 метрів. Локомотив вже показався, але тіло Крейчера ще не знайдено. Вода вонає дуже немилу, з чого дехто догадується, що під нею знаходиться більше трупів, які розкладаються. Роботи йдуть дуже скоро, відколи прибули з Перемишля піоніри. Коло прорваного шляху будівництвом керує інженер Тайбир з Чернівців. Він там споруджує тимчасовий міст висотою більше 5 м і довгий 36-40 метрів. При тих роботах заняті буковинські хлопці, які разом працюють зі спровадженими барабами (робітниками, які спеціалізуються на будівництві залізниць). Цей міст буде готовий за десять днів.

Нині на місце трагедії їде судова комісія для описання акту "на вічну пам'ятку". Закон від 5-го березня 1863 року каже, що у випадку пошкодження здоров'я або смерті чоловіка на

Зі Львова виїхав до участі в тій компанії радник прокуратури скарбу д-р Туркневедомскі. Суд Коломийський установив для спадкоємців жертв катастрофи куратором д-ра Дембіцького та д-ра Ціпера. Як знатоки, заїхали на місце катастрофи професори Львівської політехніки Ріхтер та Скибинський, оскільки вони викладали на спеціальній залізничній кафедрі.

"Діло", 7-го липня 1897 року

В справі катастрофи під Коломиєю отримуюмо нині від Львівської Дирекції державних залізниць ось такий комунікат. Цісарсько-королівська Дирекція державних залізниць в Станіславові доносить: "На місці катастрофи працює 215 піонерів над спровадженням русла потоку в бік від утвореного зборника води і над його осушенням. Донині, ранку 15-го червня, осушення настало так глибоко, що з локомотиву, який лежить на бік, вже видно половину котла. Тіло паляча, незважаючи на різні догадки, до цього часу ще не знайдено. Всі потрощені вози (вагони) вже винято. Вісті, нібито ще один особовий воз з трупами знаходиться у воді, є цілком безпідставні. Відразу після катастрофи на місці зруйнованого шляху зроблено для подорожних зручний перехід для пересідання з одного поїзду до іншого. Одночасно налагоджено перевезення пакунків також без перешкод. Незважаючи на свято, вчора будіпельні роботи коло тимчасового мосту не переставали, тільки місцевих робітників було замінено військом. З 60-ти пілотів (дерев'яних свай), потрібних для нового мосту, вже заби-

ЗАСНОВНИКИ:
управління Львівської
залізниці та дорпрофсож
Реєстраційне свідчення
КВ № 1252.
Редактор
Ігор ПАРАЦАК
тел. 226-32-97
факс. 226-41-83
Заступник редактора
Андрій ВЕЗДЕНКО.....226-26-10

Відповідальний секретар
Галина КВАС.....226-25-67
Кореспонденти:
Орися ТЕСЛЮК.....226-32-03
Ольга ПАДКОВСЬКА.....226-01-65
Дмитро ПЕЛИХ.....226-36-23
Олександр ГЕРШУНЕНКО.....226-37-83
Оксана ПОДОЛЬСЬКА.....226-39-34
Коректор Валентина СУГАК.....226-37-80
Бухгалтер Тетяна АНДРУШКО.....226-46-80

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ЗАЛІЗНИЧНИК**

Адреса редакції: 79000
м. Львів, вул. Гоголя, 1.
E-mail: lz@railway.lviv.ua
ГС ДТГО "Львівська залізниця"
Р/р 260000092670
Код ЄДРПОУ 20851444 МФО 325956
ЛФ АБ "Експрес-Банк"

Індекс газети 30223.
Виходить щоп'ятниці.
Тираж 33 970.
Замовлення 994.
Зверстано у комп'ютерному центрі
редакції газети "Львівський залізничник".
Комп'ютерна верстка
Антонна БЕГЛЯРОВА.....226-38-15.
Склад редакційної колегії:
Ігор Парацак, Андрій Везденко, Орися
Теслюк, Галина Квас, Олександр
Гершуненко.

Точка зору авторів може не збігатися з позицією редакції.

Передрук текстових чи візуальних матеріалів газети можливий лише з письмового дозволу редакції. Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали. Рукописи та листи авторам не повертаються. При цитуванні посилання на газету "Львівський залізничник" обов'язкове.
Газету віддруковано у "Видавничому Домі "Високий Замок".